

EVROPSKA KOMISIJA

Evropski strukturni in investicijski skladi

Smernice za države članice o
celostnem trajnostnem urbanem razvoju
(člen 7 uredbe o ESRR)

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

„To je delovni dokument, ki so ga pripravile službe Komisije. Na podlagi veljavnega prava EU zagotavlja tehnične smernice za sodelavce in organe, vključene v spremljanje, nadzor ali izvajanje evropskih strukturnih in investicijskih skladov, o tem, kako razlagati in uporabljati pravila EU na tem področju. Cilj tega dokumenta je zagotoviti pojasnila in razlage služb Komisije glede navedenih pravil za olajšanje izvajanje programov in spodbujanje dobre prakse. Te smernice ne posegajo v razlago Sodišča in Splošnega sodišča ali sklepe Komisije.“

Kazalo

1. OZADJE.....	3
1.1. Sklici na predpise	3
1.2. Namen smernic.....	3
2. SMERNICE.....	4
2.1. Elementi, vključeni v načrtovanje programov.....	4
2.2. Pooblastitev organov, pristojnih za urbani razvoj.....	4
2.2.1. Izbor posameznih operacij.....	5
2.2.2. Imenovanje organov, pristojnih za urbani razvoj, kot posredniških organov.....	5
2.2.3. Predlagana vsebina pisne evidence ureditev med organom upravljanja in organi, pristojnimi za urbani razvoj	6
2.2.4. Obseg zahtev glede revizij.....	7
2.2.5. Povečan prenos na organe, pristojne za urbani razvoj – globalna nepovratna sredstva	7
2.2.6. Nasprotje interesov	7
2.3. Celostne trajnostne urbane strategije.....	8
2.3.1. Celostne urbane strategije v okviru člena 7 uredbe o ESRR.....	8
2.3.2. Ključna načela v zvezi s celostnimi urbanimi strategijami	8
2.3.3. Tehnična pomoč za razvoj strategij ali spremembo obstoječih strategij	9
2.3.4. Trajnostni urbani razvoj, podprt s finančnimi instrumenti	9
2.4. Spremljanje izvajanja in vrednotenje strategije.....	10
2.4.1. Odbor za spremljanje.....	10
2.4.2. Spremljanje.....	10
2.4.3. Vrednotenje	11
PRILOGA I – PREDLAGANI ELEMENTI CELOSTNE URBANE STRATEGIJE.....	12
PRILOGA II – PREDLAGANA PREDLOGA PISNE EVIDENCE UREDITEV MED ORGANOM UPRAVLJANJA IN ORGANOM, PRISTOJNIM ZA URBANI RAZVOJ	14

1. OZADJE

1.1. Sklici na predpise

Uredba	Členi
Uredba (EU) št. 1303/2013 o skupnih določbah (v nadaljnjem besedilu: <i>uredba o skupnih določbah</i>)	<i>Za EKSRP, ESPR, ESRR, ESS in Kohezijski sklad</i> člen 15(2)(a)(i) – Vsebina partnerskega sporazuma v zvezi s celostnimi ukrepi za trajnostni urbani razvoj člen 32 – Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost člen 33 – Strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost člen 34 – Lokalne akcijske skupine člen 35 – Podpora iz skladov ESI za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost člen 36 – Celostne teritorialne naložbe Priloga I – oddelka 3.3 (Celostne teritorialne strategije) in 6.5 (Ureditve za obravnavo ključnih teritorialnih izzivov) <i>Za ESRR, ESS in Kohezijski sklad</i> člen 96(3)(b) – Vsebina operativnih programov v zvezi s celostnimi ukrepi za trajnostni urbani razvoj
Uredba (EU) št. 1299/2013 o evropskem teritorialnem sodelovanju (v nadaljnjem besedilu: <i>uredba o ETS</i>)	člen 2(3)(b) – Izmenjava izkušenj o trajnostnem urbanem razvoju
Uredba (EU) št. 1301/2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj (v nadaljnjem besedilu: <i>uredba o ESRR</i>)	člen 7 – Trajnostni urbani razvoj člen 8 – Inovativni ukrepi na področju trajnostnega urbanega razvoja člen 9 – Mreža za urbani razvoj
Uredba (EU) št. 1304/2013 o Evropskem socialnem skladu (v nadaljnjem besedilu: <i>uredba o ESS</i>)	člen 12 – Posebne določbe o obravnavi teritorialnih posebnosti

1.2. Namen smernic

Ob priznavanju pomena mest pri izvajanju strategije Evropa 2020 (v kombinaciji z vedno večjim priznavanjem dodane vrednosti celostnega teritorialnega pristopa) je bila za obdobje 2014–2020 močno okrepljena urbana razsežnost kohezijske politike. To je zlasti očitno v zvezi z ESRR, pri katerem morajo zdaj države članice vsaj 5 % sredstev, dodeljenih iz ESRR na nacionalni ravni (v okviru cilja „naložbe za rast in delovna

mesta“), nameniti za podporo celostnim strategijam za trajnostni urbani razvoj, pri čemer so organi, pristojni za urbani razvoj, odgovorni za naloge, povezane vsaj z izborom operacij. Poleg tega so bila uvedena nova orodja za spodbujanje inovacij in preskušanja novih možnosti na področju urbanega razvoja (Inovativni ukrepi na področju urbanega razvoja, člen 8 uredbe o ESRR) ter za poglobitev razprave o izvajanju urbane razsežnosti (Mreža za urbani razvoj, člen 9 uredbe o ESRR).

Čeprav je obseg naložb na urbanih območjih, ki jih podpira EU, precej širok (vključuje na primer vsaj 50 % sredstev iz ESRR, pa tudi druge pobude Komisije, osredotočene na urbana območja), te smernice izrecno obravnavajo vprašanja nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov v zvezi z izvajanjem celostnega trajnostnega urbanega razvoja, kot je določen v členu 7 uredbe o ESRR. Ponovno navajajo ključne elemente, ki jih je treba opredeliti v programih, in zagotavljajo odgovore na vprašanja v zvezi z izvajanjem v smislu prenosa nalog na organe, pristojne za urbani razvoj, oblikovanja celostnih strategij ter spremljanja in vrednotenja napredka.

2. SMERNICE

2.1. Elementi, vključeni v načrtovanje programov

Preden se zagotovijo podrobnosti o posameznih oddelkih, je smiselno povzeti elemente, pomembne za urbani razvoj, ki bi jih bilo treba določiti med načrtovanjem programov.

- Izbor urbanih območij za člen 7 uredbe o ESRR – za **izbor** urbanih območij/celostnih trajnostnih strategij je odgovoren organ upravljanja (države članice same **določijo, katera ozemlja** se obravnavajo kot „urbana območja“). Načela za izbor urbanih območij so določena v partnerskem sporazumu in lahko vključujejo **predhodni izbor** urbanih območij na podlagi analiz potreb (npr. centri gospodarske rasti, metropolitanska območja ali prikrajšane soseske), **natečaje** ali **neprekinjeni izbor** na podlagi opredeljenih meril, npr. stopnje prikrajšanosti.
- Prenos nalog – v členu 7(4) uredbe o ESRR je določeno, da so organi, pristojni za urbani razvoj, „pristojni za naloge, povezane vsaj z **izborom operacij**“. Iz programov bi moralo biti jasno, da bo ta minimalna zahteva izpolnjena in da se ti organi, pristojni za urbani razvoj, opredelijo kot „**posredniški organi**“, saj bodo opravljali naloge, dodeljene organu upravljanja na podlagi člena 125 uredbe o skupnih določbah.
- Način izvajanja – trajnostni urbani razvoj iz člena 7 uredbe o ESRR poteka s celostnimi teritorialnimi naložbami iz člena 36 uredbe o skupnih določbah ali s posebnim programom ali s posebno prednostno osjo. V okviru „posebne prednostne osi“ „posebno“ pomeni „v celoti posvečeno trajnostnemu urbanemu razvoju“. Ne glede na izbrani mehanizem izvajanja veljajo enake zahteve glede izvajanja, tj. minimalna zahteva za prenos nalog, **uporaba vsaj dveh tematskih ciljev** (člen 96(1)(c) uredbe o skupnih določbah) in celostna uporaba financiranja.
- Osrednji del člena 7 uredbe o ESRR je obstoj **celostnih trajnostni urbanih strategij**, ki obravnavajo gospodarske, okoljske, podnebne, demografske in socialne izzive. Strategija predstavlja okvir za izbor **posameznih operacij** (predlagani elementi za strategijo so predstavljeni v Prilogi I).

2.2. Prenos nalog na organe, pristojne za urbani razvoj

Uredba o skupnih določbah uvaja *možnost*, da organi upravljanja imenujejo enega ali več posredniških organov za izvajanje nekaterih nalog (v skladu s členom 123(6) uredbe o

skupnih določbah). Vendar pa je v okviru člena 7(4) uredbe o ESRR to obvezno. Organi, pristojni za urbani razvoj, se opredelijo kot posredniški organi ne glede na obseg prenesenih nalog. Odgovorni so za naloge, ki so povezane vsaj z izborom operacij v skladu s členom 123(6) uredbe o skupnih določbah [ali, kjer je to ustrezno, členom 123(7) uredbe o skupnih določbah].

2.2.1. Izbor posameznih operacij

Za operacije, ki ne spadajo v področje uporabe člena 7 uredbe o ESRR, organ upravljanja izbere operacije (člen 125(3) uredbe o skupnih določbah) na podlagi metodologije in meril, ki jih odobri odbor za spremljanje (člen 110(2)(a) uredbe o skupnih določbah).

V smislu trajnostnega urbanega razvoja v skladu s členom 7 uredbe o ESRR je za odobritev metodologije in meril za izbor operacij odgovoren odbor za spremljanje. Vendar sta dejansko razvrščanje in izbor operacij prenesena na organ, pristojen za urbani razvoj, ki je odgovoren za izvajanje strategije za trajnostni urbani razvoj.

Različne naloge, ki vključujejo „izbor operacij“, so podrobneje opredeljene v členu 125(3) uredbe o skupnih določbah in vključujejo oceno vsebine operacij, pa tudi preverjanja v zvezi z upravičenostjo, upravno zmogljivostjo in skladnostjo.

Organi, pristojni za urbani razvoj, morajo imeti za opravljanje nalog, ki so nanje prenesene, dostop do ključnih informacij, kot so informacije o tem, ali je operacija upravičena do podpore, ali je skladna z veljavnim pravom ter ali ima potrebno upravno, finančno in operativno zmogljivost za izpolnjevanje pogojev za podporo. Če organ, pristojen za urbani razvoj, nima dovolj strokovnega znanja in izkušenj za opravljanje teh preverjanj, lahko preverjanja opravi organ upravljanja (ali drug posredniški organ v njegovem imenu). Organ, pristojen za urbani razvoj, lahko tako omeji svojo oceno na kakovost operacij ter na njihov pomen za celotno urbano strategijo in za zadevni program. Obseg prenosa nalog določi organ upravljanja po posvetovanju z organom, pristojnim za urbani razvoj, prenos pa se formalno pisno zabeleži (v Prilogi II je naveden eden možnih načinov pisnega evidentiranja).

Organ upravljanja si pridržuje pravico, da pred odobritvijo opravi končno preverjanje upravičenosti operacij. S tem se organ upravljanja prepriča, da so organi, pristojni za urbani razvoj, pravilno uporabili postopke in merila za izbor operacij, zlasti v zvezi z zahtevami za zagotovitev, da:

- operacije prispevajo k doseganju posebnih ciljev in rezultatov zadevne prednostne osi;
- so postopki nediskriminatorni in pregledni ter upoštevajo splošna načela iz členov 7 in 8 uredbe o skupnih določbah.

Če ima organ upravljanja dokaze, da izbirna merila niso bila pravilno uporabljena, bi bilo treba prenos nalog v zvezi z izborom operacij začasno preklicati, dokler se vprašanje ne reši.

2.2.2. Imenovanje organov, pristojnih za urbani razvoj, kot posredniških organov

S prenosom nalog za izbor operacij organ, pristojen za urbani razvoj, deluje kot posredniški organ.

Postopki za imenovanje organa upravljanja in organa za potrjevanje (vključno z obvestilom Komisiji ter poročilom in mnenjem neodvisnega revizijskega organa), so določeni v členu 124 uredbe o skupnih določbah.

V skladu s členom 7 uredbe o ESRR velja za organe, pristojne za urbani razvoj, postopek imenovanja iz člena 124 uredbe o skupnih določbah **samo v zvezi z nalogami, ki so prenesene nanje**. To pomeni, da mora neodvisni revizijski organ, ki predloži **poročilo in mnenje** v okviru postopka imenovanja, pridobiti zagotovilo o skladnosti strukture sistema, povezanega s prenesenimi nalogami, z merili za imenovanje, določenimi v Prilogi XIII uredbe o skupnih določbah. Neodvisni revizijski organ bi moral biti to sposoben storiti z revizijo ocene posredniškega organa, ki sta jo opravila organ upravljanja in/ali organ za potrjevanje, v kombinaciji z nekaterimi dodatnimi preskušnji na ravni posredniškega organa, po možnosti na podlagi vzorca.

Če naloge, dodeljene organu, pristojnemu za urbani razvoj, zajemajo samo izbor operacij, **mora imeti neodvisni revizijski organ zagotovilo**, da:

- se ustrezne ureditve med organom upravljanja in organi, pristojnimi za urbani razvoj, formalno **pisno evidentirajo** (na primer s pisnim sporazumom, kot je naveden v Prilogi II) in
- da so na ravni organov, pristojnih za urbani razvoj, vzpostavljeni **ustrezni postopki** v zvezi s prenesenimi nalogami ter da so na ravni organa upravljanja vzpostavljeni ustrezni postopki za nadzor učinkovitosti nalog, prenesenih na organe, pristojne za urbani razvoj.

Pisna evidenca ureditev med organom upravljanja in posredniškim organom predstavlja bistveni element sistema upravljanja in nadzora, ki bi načeloma moral biti vzpostavljen ob začetku programa. Vendar se lahko v okviru člena 7 uredbe o ESRR (trajnostni urbani razvoj) izbor organov, pristojnih za urbani razvoj, kot posredniških organov izvede med izvajanjem programa (na primer, če je organiziran natečaj za izbor najboljših strategij). V tem primeru bo revizijski organ revidiral organe, pristojne za urbani razvoj, med samim izvajanjem programa, po formaliziranju teh organov kot posredniških organov.

Organ upravljanja bi moral takoj obvestiti revizijski organ o imenovanju katerega koli novega posredniškega organa med izvajanjem programa. Revizijski organ bi moral nato oceniti tveganja, povezana z novim posredniškim organom, in v skladu s tem revidirati svojo revizijsko strategijo, da bi se zagotovila nadaljnja skladnost organa upravljanja z merili za imenovanje v zvezi z nalogami, prenesenimi na nov posredniški organ.

Kot je navedeno v oddelku 2.10 Smernic za države članice za postopek imenovanja:

*„Če organ upravljanja (...) med izvajanjem programa prenese naloge na nov posredniški organ, Komisije ni treba ponovno uradno obvestiti o imenovanju organa upravljanja (...). Vendar mora **organ, pristojen za spremljanje imenovanja**, spremljati, ali ti organi po taki spremembi še naprej izpolnjujejo merila za imenovanje. (...) Organ, pristojen za spremljanje imenovanja, se mora prepričati o ustreznosti strukture sistemov, povezanih z nalogami, prenesenimi na novi posredniški organ, kar mora revizijski organ preveriti pri reviziji sistemov.“*

2.2.3. Predlagana vsebina pisne evidence ureditev med organom upravljanja in organi, pristojnimi za urbani razvoj

Organ upravljanja v skladu s členom 7(5) uredbe o ESRR v posvetovanju z organom, pristojnim za urbani razvoj, določi obseg nalog slednjega v zvezi z upravljanjem celostnih ukrepov za trajnostni urbani razvoj. To se nato formalno pisno zabeleži. V skladu s Prilogo XIII k uredbi o skupnih določbah, ki se navezuje na merila za imenovanje, se v pisni evidenci ureditev navede opis zadevnih odgovornosti in obveznosti posredniških organov in organov, ki prenesejo naloge, izjavo, da je organ upravljanja preveril zmogljivosti posredniškega organa za opravljanje prenesenih nalog, ter opis postopkov poročanja.

Primer takšnega pisnega evidentiranja ureditev je naveden v Prilogi II. Vendar je treba opozoriti, da to ni edini način (npr. v nekaterih državah članicah se uporablja pravni akt).

2.2.4. *Obseg zahtev glede revizij*

Poleg zgoraj opisanega v zvezi s postopkom imenovanja bodo organi, ki so pristojni za urbani razvoj in delujejo kot posredniški organi iz člena 7 uredbe o ESRR, med izvajanjem programa vključeni v **revizije sistemov in revizijo operacij**, ki jih bo opravil revizijski organ, ter v revizije s strani Komisije ali Evropskega računskega sodišča. V okviru revizij sistemov bo ocenjena usklajenost s ključnimi zahtevami sistemov upravljanja in nadzora, kot so določene v Prilogi IV k Delegirani uredbi (EU) št. 480/2014, če so povezani s prenesenimi nalogami. Obseg revizij operacij, ki jih opravi revizijski organ, je določen v členu 27 navedene uredbe.

2.2.5. *Povečan prenos na organe, pristojne za urbani razvoj – globalna nepovratna sredstva*

Če je država članica ali organ upravljanja organu, pristojnemu za urbani razvoj, zaupala/zaupal naloge, ki presegajo izbor operacij, na primer upravljanje dela programa v skladu s členom 123(7) uredbe o skupnih določbah („globalna nepovratna sredstva“), bi moral neodvisni revizijski organ preveriti, ali je organ upravljanja določil okvir za zagotovitev opredelitve odgovornosti in obveznosti organov, pristojnih za urbani razvoj, ter zlasti preverjanja njihovih zmogljivosti za opravljanje prenesenih nalog in obstoja postopkov poročanja, kot izhaja iz meril za imenovanje iz točke 1(ii) Priloge XIII k uredbi o skupnih določbah.

To pomeni, da če je država članica ali organ upravljanja med postopkom imenovanja zaupala/zaupal organom, pristojnim za urbani razvoj, „globalna nepovratna sredstva“ v smislu člena 123(7) uredbe o skupnih določbah, bi moral neodvisni revizijski organ oceniti, ali zahtevani okvir organa upravljanja zadovoljivo zajema preverjanje, ali organi, pristojni za urbani razvoj, zagotavljajo potrebna jamstva in zmogljivost za finančno upravljanje.

Revizijski organ bi moral po priglasitvi imenovanja in med izvajanjem programa tudi preveriti, zlasti v okviru revizij sistemov, ali organ upravljanja pravilno izvaja postopke, ki jih je vzpostavil za preverjanje, ali organi, pristojni za urbani razvoj, ki jih zadeva člen 123(7) uredbe o skupnih določbah, zagotavljajo potrebna jamstva in zmogljivost za finančno upravljanje.

2.2.6. *Nasprotje interesov*

Če je organ, pristojen za urbani razvoj, posredniški organ iz člena 7 uredbe o ESRR in tudi upravičenec operacije, ki jo je sam izbral, bi morale biti vzpostavljene ureditve za zagotovitev, da je upoštevano načelo ločevanja nalog v skladu s členom 72 uredbe o skupnih določbah. To osnovno načelo je temeljna zahteva za kateri koli sistem upravljanja in nadzora. Obravnava pomembna tveganja, povezana z izogibanjem notranji kontroli, in zmanjšuje tveganje za goljufije. Poleg tega ločevanje nalog zmanjšuje napake s tem, da transakcije v postopku izvaja ali pregleduje več kot ena oseba, kar povečuje verjetnost odkritja napake.

Ključni element je, da so naloge, ki jih organ upravljanja prenesene na posredniški organ, dodeljene enotam/oddelkom znotraj organa, pristojnega za urbani razvoj, ki niso neposredno vključeni v odgovornosti upravičenca.

V ustrezno utemeljenih primerih, kjer ločevanje nalog na različne enote/oddelke organa, pristojnega za urbani razvoj, ni sorazmerno (glede na število osebja in obseg upravljanih sredstev), je treba zagotoviti vsaj, da so za naloge posredniškega organa in upravičenca pristojne ločene osebe. V tem primeru mora vodja organa, pristojnega za urbani razvoj, ki opravlja naloge posredniškega organa, zagotoviti višjo raven nadzora in pregleda kakovosti.

2.3. Celostne trajnostne urbane strategije

2.3.1. Celostne urbane strategije v okviru člena 7 uredbe o ESRR

V skladu s členom 7 uredbe o ESRR bi morale celostne urbane strategije vključevati medsebojno povezane ukrepe, ki so namenjeni trajnemu izboljšanju gospodarskih, okoljskih, podnebnih, socialnih in demografskih razmer urbanega območja. Čeprav ni potrebno, da operacije, ki prejemajo podporo iz skladov ESI, vključujejo vse te elemente, mora širša strategija upoštevati vse navedene vidike.

„Medsebojno povezani“ pomeni, da ukrepi ne bi smeli biti predlagani in financirani popolnoma ločeno drug od drugega, ampak bi morali biti razviti v okviru širše celostne strategije z jasnim ciljem ustvariti skladen in celovit odziv na težave zadevnega urbanega območja (prikrajšana soseka, mestno okrožje, celotno mesto, metropolitansko območje itd.). Čeprav se močno spodbujajo celostni ukrepi, se za posamezen ukrep ne zahteva, da je celosten.

2.3.2. Ključna načela v zvezi s celostnimi urbanimi strategijami

Čeprav uredba ne opisuje podrobno vsebine celostnih urbanih strategij, obstajajo nekatera ključna načela, ki jih je priporočljivo upoštevati.

- Celostna urbana strategija se ne bi smela obravnavati kot upravna naloga, ki jo mora opraviti organ, pristojen za urbani razvoj, da bi bil upravičen do financiranja v skladu s členom 7 uredbe o ESRR. Morala bi biti celovita in razvijajoča se strategija, ki bi bila dejansko uporabna za organ, pristojen za urbani razvoj, in ki bi pomagala obravnavati ključne izzive.
- Taka strategija bi morala temeljiti na dejanskih razvojnih potrebah zadevnega območja, ugotovljenih z zanesljivo teritorialno in demografsko analizo, v kateri so opredeljeni:
  - izzivi;
  - prednosti;
  - slabosti;
  - priložnosti (na določenem območju in v povezavi s širšim območjem);
  - strategija razvoja (okvirne dejavnosti, ukrepi, naložbe, operacije).
- Strategija bi morala določati srednjeročno/dolgoročno vizijo, tj. vsaj do leta 2020.
- Strategija bi morala vključevati sistem medsebojno povezanih ukrepov, ki so namenjeni trajnemu izboljšanju gospodarskih, okoljskih, podnebnih, socialnih in demografskih razmer urbanega območja. Resda ni potrebno, da ukrepi, financirani iz skladov ESI, vključujejo vse te elemente, vendar mora širša strategija upoštevati vse navedene vidike. Čeprav to ni obvezno, bi si morale države članice prizadevati za uporabo ESS v sinergiji z ESRR za podporo ukrepom, povezanim z zaposlovanjem, izobraževanjem, socialno vključenostjo in institucionalno zmogljivostjo, ki so zasnovani in se izvajajo v okviru strategije.

- Ker ne bo vsaka operacija na urbanem območju financirana v okviru trajnostnega urbanega razvoja iz člena 7 uredbe o ESRR, bi se morala strategija jasno sklicevati na druge večje naložbe na zadevnem urbanem območju in jih nadgrajevati (vključno z naložbami, financiranimi iz skladov ESI). To tudi pomeni, da bi si moral vsak naložbeni projekt, ki ga financira EU, prizadevati za upoštevanje celostne urbane strategije iz „člena 7“ in povezavo z njo. Komisija priporoča, da se vzpostavijo usklajevalni mehanizmi med zadevnimi organi upravljanja za zagotovitev sinergije in usklajevanja med naložbami, zlasti tistimi, ki jih podpira EU, na zadevnem urbanem ozemlju.
- Strategija bi morala biti skladna s splošnimi razvojnimi cilji regije in države članice.
- Morala bi biti realistična v smislu zmožljivosti za izvajanje in sorazmerna z zadevnim zneskom financiranja.
- Tiste operacije v strategiji, ki naj bi se financirale iz skladov ESI, morajo biti povezane s cilji programa, iz katerega izhajajo sredstva. Če se celostne teritorialne naložbe financirajo iz več prednostnih osi ali programov, bo država članica morda želela izraziti cilje celostnih teritorialnih naložb z dodatnimi kazalniki rezultatov, ki vključujejo vse zadevne prednostne naloge in programe.
- Strategija bi morala jasno prikazati, kako bodo lokalni prebivalci, civilna družba in druge ravni upravljanja vključeni v njeno izvajanje. Oblikovanje strategije bi moralo biti skupna zaveza, saj metoda sooblikovanja povečuje verjetnost celostnega pristopa in možnosti uspešnega izvajanja. Čeprav metoda sooblikovanja na splošno velja za zahtevno in terja dodatna prizadevanja, bo imela za organ, pristojen za urbani razvoj, dolgoročne koristi.

Dodatne podrobnosti o možni vsebini celostne urbane strategije so navedene v Prilogi I.

2.3.3. Tehnična pomoč za razvoj strategij ali spremembo obstoječih strategij

Oblikovanje celostnih trajnostnih urbanih strategij se lahko financira s tehnično pomočjo, če je to predvideno v zadevnem programu. Po potrebi se lahko nadaljnji razvoj in sprememba tistih delov strategije, ki se financirajo v skladu s členom 7 uredbe o ESRR, financirata bodisi iz tehnične pomoči ali posebne urbane prednostne osi, posebnega urbanega programa ali naložbenih prednostnih nalog, ki prispevajo k celostnim teritorialnim naložbam.

2.3.4. Trajnostni urbani razvoj, podprt s finančnimi instrumenti

Podpora za trajnostni urbani razvoj je lahko v kakršni koli obliki podpore, navedeni v členu 66 uredbe o skupnih določbah. Ena od teh oblik so finančni instrumenti, ki bi bili lahko še posebej primerni na področjih, kot so razvoj nepremičnin, obnova opuščenih industrijskih območij, naložbe v energetske učinkovitost ali mobilnost v mestih. V obdobju 2007–2013 je enajst držav s skupno evropsko podporo za trajnostne naložbe v urbana območja (instrument JESSICA) ustanovilo sklade za razvoj urbanih območij, pri čemer so v tovrstna območja investirale skupaj 1,5 milijarde EUR.

Ker prenos nalog, povezanih vsaj z izborom operacij, dejansko pomeni izbor posameznih urbanih operacij, je treba pri podpori za trajnostni urbani razvoj iz člena 7 uredbe o ESRR, ki se zagotavlja s finančnim instrumentom, uporabiti pravi pristop.

Pri finančnih instrumentih morajo biti posamezne naložbene odločitve o operacijah sprejete na podlagi poslovnih načrtov, ki dokazujejo finančno sposobnost v skladu s

tržnimi standardi. Takšne odločitve sprejmejo upravitelji skladov [edina izjema je člen 38(4)(c) uredbe o skupnih določbah], ki ravnajo v skladu s tržnimi praksami. Organi, pristojni za urbani razvoj, ali kateri koli javni vlagatelj, vključno z organi upravljanja, ne smejo biti vključeni v posamezne naložbene odločitve. Če pa se bodo finančni instrumenti uporabljali v okviru člena 7 uredbe o ESRR in prispevajo k zahtevi glede najmanj 5 % sredstev, morajo biti organi, pristojni za urbani razvoj, zastopani v organih upravljanja finančnih instrumentov, kot je nadzorni ali svetovalni odbor. Takšna zahteva v zvezi s posameznimi naložbenimi odločitvami je potrjena tudi v okviru državnih pomoči za sklade za razvoj urbanih območij iz Uredbe (EU) št. 651/2014.

2.4. Spremljanje izvajanja in vrednotenje strategije

2.4.1. Odbor za spremljanje

Zahteve za sestavo odbora za spremljanje so določene v členu 48 uredbe o skupnih določbah. O njegovi sestavi odloča država članica. Vendar mora biti sestavljen iz predstavnikov ustreznih organov države članice, posredniških organov ter pristojnih regionalnih in lokalnih organov v skladu z institucionalnim in pravnim okvirom (člen 5 uredbe o skupnih določbah). Izrecno so navedeni pristojni organi za urbani razvoj in drugi javni organi.

2.4.2. Spremljanje

- Država članica vzpostavi sistem spremljanja, ki omogoča sporočanje podatkov po programu, prednostni osi, pa tudi po skladu in kategoriji ukrepov (vključno z mehanizmi teritorialnega izvajanja in vrsto ozemlja, kjer je to ustrezno). Na ta način se za namene revizije omogoči ločevanje in prijavo izdatkov za vsako posamezno prednostno nalogo, vključno s prednostnimi nalogami, ki prispevajo k celostni urbani strategiji. Napredek pri izvajanju programa in doseganju ciljev se oceni z opisnimi in številčnimi kazalniki (člen 27(4) uredbe o skupnih določbah). Ti kazalniki tvorijo osnovo za spremljanje, vrednotenje in pregled uspešnosti ter vključujejo finančne kazalnike v zvezi z dodeljenimi izdatki, kazalnike učinka v zvezi z operacijami, ki prejemajo podporo, in kazalnike rezultatov v zvezi z zadevno prednostno nalogo. Te navedene regulativne zahteve veljajo tudi za ukrepe za trajnostni urbani razvoj, ki prejemajo podporo v skladu s členom 7 uredbe o ESRR.
- Države članice morajo poročati o izvajanju programa z letnimi poročili o izvajanju (člen 50 uredbe o skupnih določbah), vključno s trajnostnim celostnim urbanim razvojem. Poleg tega države članice v letih 2017 in 2019 predložijo poročilo o napredku (v skladu s členom 52(e) uredbe o skupnih določbah) pri izvajanju partnerskega sporazuma. Ta poročila o napredku vključujejo oceno izvajanja celostnega pristopa k teritorialnemu razvoju, ki vključuje tudi trajnostni urbani razvoj. Zato Komisija spodbuja države članice k rednemu spremljanju izvajanja člena 7 uredbe o ESRR o urbanih strategijah v odborih za spremljanje.
- Komisija bo do 31. decembra 2015 predložila poročilo o uporabi trajnostnega celostnega urbanega razvoja v partnerskih sporazumih in programih v okviru poročanja o rezultatih pogajanj (člen 16(3) uredbe o skupnih določbah).
- Mreža za urbani razvoj, ki bo spodbujala krepitev zmogljivosti, mrežno povezovanje in izmenjavo izkušenj na ravni Unije med organi, ki so pristojni za urbani razvoj in odgovorni za strategije za trajnostni urbani razvoj, si bo prizadevala za stalno pridobivanje povratnih informacij o izvajanju člena 7 uredbe o ESRR.

2.4.3. Vrednotenje

- Vrednotenje v programskem obdobju (člen 56 uredbe o skupnih določbah) zahteva, da države članice vsaj enkrat v programskem obdobju ocenijo, kako je podpora iz skladov prispevala k ciljem vsake prednostne naloge. Takšna vrednotenja bi morala temeljiti na načrtu vrednotenja (člen 56(1) uredbe o skupnih določbah), ki bi moral biti skladen s cilji in načrtovanimi ukrepi, kot so navedeni v programu, prednostni nalogi ali celostni teritorialni naložbi, v okviru katerih se izvaja trajnostni urbani razvoj.
- V primeru celostne urbane strategije, ki se financira v okviru različnih prednostnih nalog ali programov, Komisija močno priporoča vključitev dodatnih vprašanj za vrednotenje ali izvedbo dodatnih vrednotenj, s katerimi se oceni prispevek strategije kot celote k ciljem urbanega razvoja.

PRILOGA I – PREDLAGANI ELEMENTI CELOSTNE URBANE STRATEGIJE

Program URBACT (<http://urbact.eu/>) si močno prizadeva za razvoj celostnega pristopa ter sistematizacijo zahtevanih elementov celostnih lokalnih akcijskih načrtov in strategij. Spodnji seznam, v katerem so navedeni predlagani elementi celostne urbane strategije, temelji na seznamu, vsebovanem v orodju lokalne skupine za podporo URBACT. Način predstavitve teh elementov bo seveda odvisen od lokalnih razmer.

a) Povzetek urbanega okvira ter opredelitev glavnih težav in izzivov politike

Možna vsebina:

- statistični in referenčni dokazi za prikaz in opredelitev mestnega okvira in izzivov (z jasnimi sklicevanjem na pet izzivov iz člena 7 uredbe o ESRR), na primer:

- statistični podatki o prebivalstvu in demografija;
- statistični podatki o brezposelnosti in zaposlenosti;
- struktura industrije/zaposlenosti;
- povzetek ustreznih programov (ESRR IN ESS), s katerimi je mesto zajeto;

- priporočljivo je tudi opredeliti trenutno stanje glede petih izzivov (gospodarski, okoljski, podnebni, socialni in demografski), ki so posebej opredeljeni v členu 7 uredbe o ESRR, na primer:

- povzetek institucionalnega okvira – vloge in odgovornosti različnih agencij;
- povzetek obstoječih strategij in politik, pomembnih za to področje (lokalne, regionalne in nacionalne);
- informacije iz osnovne raziskave/razširjene analize SWOT;
- predstavitev in analiza težav ter možnosti za rešitve.

b) Določanje poudarka in ciljev

Možna vsebina:

- opis poudarka strategije in analiza izbora poudarka;
- povzetek glavnih prizadevanj strategije;
- predstavitev strateškega cilja ali vizije;
- seznam splošnih prednostnih nalog akcijskega načrta in
- seznam ključnih ciljev – kaj se želi doseči – prepričajte se, da so ti cilji specifični, merljivi, dosegljivi, realistični in časovno opredeljeni (SMART).

c) Ukrepi/časovni raspored

Možna vsebina:

- razčlenitev okvirnih dejavnosti/ukrepov/operacij, ki bodo razviti in izvedeni za pomoč pri doseganju teh ciljev in rezultatov (to lahko predstavite z umestitvijo različnih dejavnosti „pod“ različne cilje);
- informacije o tem, kdaj bodo te dejavnosti izvedene;
- Ganttov diagram, ki prikazuje ukrepe in časovni raspored.

d) Shema financiranja

Možna vsebina:

- povzetek potrebnih sredstev za izvedbo;
- povzetek možnih virov financiranja (vključno z, vendar ne omejeno na ESRR in ESS);
- predstavitev, kako so te dejavnosti povezane s programi za obdobje 2014–2020 (in tudi drugimi evropskimi pobudami, kot je pobuda Obzorje 2020).

e) Okvir za izvajanje

Možna vsebina:

- informacije o tem, kdo bo izvedel ukrepe – vloge in odgovornosti deležnikov;
- informacije o upravljanju;
- povzetek kazalnikov, ki bodo uporabljeni za spremljanje napredka.

f) Analiza tveganj

Možna vsebina:

- opis vrste tveganja (npr. operativno, finančno, pravno, kadrovsko, tehnično, vedenjsko);
- kategorizacija v nizko, srednje in visoko tveganje;
- opis ukrepov, ki bi se lahko izvedli za zmanjšanje verjetnosti in vpliva tveganj.

PRILOGA II – PREDLAGANA PREDLOGA PISNE EVIDENCE UREDITEV MED ORGANOM UPRAVLJANJA IN ORGANOM, PRISTOJNIM ZA URBANI RAZVOJ

Ureditve med organom XY, pristojnim za urbani razvoj, in organom upravljanja glede izbora operacij

1. Organ XY, pristojen za urbani razvoj, pod odgovornostjo organa upravljanja opravi izbor operacij za izvajanje svoje celostne urbane strategije.
2. Organ XY, pristojen za urbani razvoj, v skladu s členom 7 uredbe o ESRR in členom 123(6) uredbe o skupnih določbah deluje kot posredniški organ organa upravljanja za izbor operacij. Organ upravljanja je preveril zmogljivosti posredniškega organa za opravljanje prenesenih nalog.
3. Metodologijo in merila za izbor operacij odobri odbor za spremljanje.
4. Organ upravljanja potrdi, da je celostna urbana strategija organa XY, pristojnega za urbani razvoj, skladna s prednostno osjo XY programa. Organ upravljanja in organ XY, pristojen za urbani razvoj, se dogovorita o ustreznih postopkih poročanja za tekoče spremljanje prispevka strategije k zadevnemu programu.
5. Naloge organa za izbor operacij so naslednje:

(Kot je navedeno v oddelku 2.2.1 smernic, bi moral imeti organ, pristojen za urbani razvoj, za namen izbora operacij na voljo vse potrebne elemente za sprejetje informiranih odločitev. Zlasti bi moral biti seznanjen s tem, ali je operacija upravičena do podpore, ali je skladna z veljavnim pravom in ali ima potrebno upravno, finančno in operativno zmogljivost za izpolnjevanje pogojev za podporo. Če organ, pristojen za urbani razvoj, nima dovolj strokovnega znanja in izkušenj za opravljanje teh preverjanj, lahko preverjanja opravi organ upravljanja. V tem primeru bi bilo treba rezultate preverjanj sporočiti organu, pristojnemu za urbani razvoj. Vendar bi moral biti za uporabo dogovorjenih postopkov in meril za izbor, ki so lahko predmet končnega preverjanja upravičenosti, vedno odgovoren organ, pristojen za urbani razvoj).
6. Organ upravljanja si pridržuje pravico, da pred odobritvijo operacij izvede končno preverjanje upravičenosti, s čimer se prepriča, da so bili postopki in merila za izbor pravilno uporabljeni.
7. Če je organ, pristojen za urbani razvoj, upravičenec operacije, zagotovi pravilno ločevanje nalog, da prepreči morebitna nasprotja interesov. V ta namen morajo biti vzpostavljeni ustrezni postopki.
8. Postopek in rezultate izbora operacij bo evidentiral organ, pristojen za urbani razvoj, in vsi dokumenti bodo hranjeni v skladu z ustreznimi časovnimi okviri za operacije, financirane iz ESRR. Organ upravljanja, revizijski organ, Evropska komisija in Evropsko računsko sodišče imajo pravico do izvedbe revizije glede izbora.
9. Organ upravljanja in organ XY, pristojen za urbani razvoj, se dogovorita o okvirnem proračunu za podporo strategiji. Vendar financiranje operacij, ki jih izbere organ, pristojen za urbani razvoj, ni samodejno zagotovljeno, saj morajo biti tovrstne operacije skladne z regulativnimi zahtevami in bodo odvisne tudi od razpoložljivosti financiranja.